

1. Abiapuntua

IPES-GITEk eskaintzen duen Julio Araluze beka barruan egiten aritu garen ikerketa baten haritik, Aniztasuna eta Migrazioen esparruarekin zerikusia izaten ahal zuten eragile sozialen zerrenda bat egiten hasi ginen. Marko honetan eta Aniztasuna bere osotasunean harturik, gure azter-eremuan arlo ezberdinetako eragileak sartzen ziren: euskal kulturakoak, hezkuntzakoak eta besterik ere. Eremu batzuetan erlatiboki erraza zen eragileak zeintzuk ziren ezagutzea: esaterako, hor genuen Kontseiluak egindako “euskalgintzaren mapa” edo Iparraldeko EKE-k eskaintzen duen eragile kulturalen zerrenda. Aitzitik, jatorri-aniztasuna eta Migrazioaren eremu zehatzean lan egiten zuten eragileen erlazioa eskuratzea zailagoa zen. Horrela eta ikerketa Euskal Herri mailan kokatzen zela, abiapuntuzko erronka geneukan: Euskal Herri osoko eragileen zerrenda bat egitea, inon ez baikenuen horrelakorik aurkitu.

Dokumentazio lan horretan, Aniztasuna eta Migrazioen esparru ezberdinak aritzen diren eragileen zatikako zerrendak aurkitu genituen interneten: herrialde ezberdinetakoak, arlo ezberdinetakoak... batzuk osatuak, beste batzuk azalekoak... Ikerketa aurrera joan ahala gero eta eragileen aipamen gehiago agertzen zitzaizkigun interneten eta poliki-poliki gure zerrenda handitzen joan zen: 300, 400, 500... Eta, une batean, zerrenda bera ekarpen interesgarria izan litekeela otu zitzaigun. Ekarpena, ikuspegi honekin lan egiten dutenei begira, lan-tresna moduan. Baina lan-tresna izateaz gain, berez, ekarpena ere honako hau irudikatzen: Euskal Herriaren Aniztasunaren inguruan dagoen errealitate bizia, bai eragileen aldetik baita egiten den lanaren aldetik ere.

Hona iristeko, hilabetetako dokumentazio lana egin dugu, interneten elkartearen erreferentziak arakatzeko han eta hemen. Abiapuntu moduan, interneten aurkitutako hainbat zerrenda bildu genituen¹. Ondoren, erreferentziatik tiraka, datuak osatzen joan gara, batzuetan ikerketa lan zorrotza eginez.

Hortaz, hona hemen bildutako ia 1.000 eragileen erreferentzia, ez bukaerako lana bezala, abiapuntuko lana bezala baizik eta.

Izan ere, baliteke hor agertzen diren eragiletako zenbaitzuk jada lanean ez aritzea edota hemen agertzen ez diren eragile gehiago egotea, guk zentsatu ez ditugunak, alegia. Guk printzipioz, bildutako erreferentzia ia guztiak² jaso ditugu, dagoena edo egon denaren argazkia emateko. Alabaina, etorkizunera begira gure helburua hau da: urtez urte zerrenda hau berritzea eta gaurkotzea, lanean jarraitzen dutenak soilik mantentzeko. Horrexegatik diogu, hain zuzen ere, honako hau abiapuntuzko lana dela, gida hau eskaintzearekin batera, gonbidapena egiten dizuegulako aldaketak proposatzeko: hor agertzen diren eragileak jada existitzen ez badira zerrendatik kentzeko, eragile berriak sartzeko, hor dauden datuak aldatzeko edo berritzeko. Baita, jakina, gidaren inguruko iruzkinak baita kritikak egiteko ere.

¹ Ezin denak aipatu, zinez asko izan baitira. Alabaina, hona hemen horietako batzuk: <http://www.elkarteak.info>; <http://www.direktorioa.net>; <http://www.asoagle.org>; <http://www.alava.net>; <http://www.anafe-cite.org>; <http://www.bakeaz.org>; <http://consejoislamicopaisvasco.blogspot.com.es>; <http://www.observatorioreligion.es>; <http://www.centroellacuria.org/imgx/agenda/Informacion.pdf>

² Gutxi batzuk kanpoan jaso gabe utzi ditugu, horien aipamena ikusi arren, ez baitugu inolako erreferentziarik aurkitu ez kokapenari dagokionez, ezta kontakturako bideei dagokionez ere (Eskuarte, Mundi Gaztea elkarte, ADECI elkarte, Asociación Bolivia-Euskadi Lacantuta). Aurrerago beraien inguruko daturik aurkituz gero, zerrendan sartuko ditugu.

2. Zergatik “Aniztasunaren” gida?

Aniztasun kontzeptua elementu ugariarekin identifika daiteke: adina, generoa, sexu-joera, jatorria edo kultura-adierazpenak (hizkuntza, ohiturak, erlijioa...). Guk erabili dugun Aniztasunaren esanahia, baina, jatorria eta kulturaren arloan zedarritzen dugu. Zientifikoki jatorri eta identitate etnokulturalez ere mintzo da, baina egun, termino politikoetan, etniarekin zerikusia duen guztia nonbait arbuigarria da¹.

Hortaz, hori da gure abiapuntua: jatorri- eta kultura-identitatearen aniztasuna, eta horrekin loturiko hainbat elementu aintzat hartu ditugu gida honetan.

Euskal Herria berez oso anitza da, jatorri- eta kultura-identitateei dagokienez. Aniztasun hau, hein handi batean, historian zehar ezagutu diren migrazio prozesuekin lotua dago. Historian zehar euskaldun ugari barreiatu dira munduan barna eta beste herri eta nazioetatik milaka lagun ere iritsi dira gurera. Euskal Herria anitza da aspalditik, baina, bereziki, azken hamarkadetako migrazio prozesuen ondorioz, gero eta anitzago dugu gure Euskal Herria.

Aniztasunaren iturburua, hein handi batean —ikuspegi historikoa erabiltzen badugu behintzat— migrazio prozesuekin lotua badago ere, aniztasuna soilik migrazioarekin lotzen badugu, kamustua gelditzen da gure ikuspegia. Izan ere, migrazio kontzeptuak berak dakarren kategorizazioa —, migratzailea²— behin behinekotzat hartzea hobesten dugu, iritsi berri diren pertsona eta kolektiboekin loturik. Hortik aurrera, baina, pertsonak eta kolektiboak migratzaile izaera hori galtzen joaten dira. Jatorri-identitateari gehiago edo gutxiago eutsi arren, lagun hauek ez dute bere burua migratzailetzat hartzen eta, elkarrekiko errespetuaren ikuspuntutik, hori egin beharko genuke.

Horrexegatik ere (aurrerago azalduko dugun bezala), elkarten kategorizazioa egiterakoan, irizpide malgua erabili dugu: kategoria orokor bat erabili dugu (Jatorri-aniztasunaren eta Migratzaileen elkarte) ez baitzaigu bidezkoa iruditu guk esatea bakoitza zer den. Are gehiago, jatorri-aniztasunaren inguruan erabili dugun kategorizazioan, aurreko guztiagatik ere, jatorri kontzeptua bere esanahi zabalenean erabiltzeko apustua egin dugu. Esan nahi baita, jatorri kontzeptuak izaera geografikoa izateaz gain, badu bestelako izaera ere: etnokulturala edo komunitarioa. Izan ere, Ijito edo Rrom Herriak, ijito jatorria aldarrikatzen du, egun jatorri horrek kokapen geografikoa izan ez arren.

Euskal Herrian orain dela hainbat urte, hamarkada edo mende bizi diren lagunez ari gara. Guk ez dugu zalantzan jartzen: guztiok euskal herritarrak gara, jaioterria edozein izanik ere. Hau da, gure nazio-identitatea ez dago loturik egon behar jaioterriarekin. Izan ere, gure ustez, Euskal Herriak, egun estaturik gabeko nazioa izan arren, berezko identitatea eskaini behar die euskal herritar guztiei, beraien jatorria edozein izanik ere. Berez, baztertzaila ez den identitatea, bestelako nazio- , jatorri- eta kultura-identitateekin bateragarria izan daitekeena.

Euskal Herrian, euskal identitatearekin batera, jatorri- eta kultura-identitate ugari bizi dira: Galizakoa, Ekuadorrekoa, Marokokoa, Ijito/Rrom Herrikoa, Maputxeen Herrikoa edo beste hainbat jatorrikoak ere. Jatorri-identitate horiek euskal herritarrak diren pertsonen baitan bizi dira; bestelako identitate horiek bizi dira, maila pertsonalean zein kolektiboan.

¹ Mundo anglosaxoian, berriz, normaltasun osoz erabiltzen da.

² Etorkin kontzeptua erabili beharrean, migratzaile kontzeptua erabiltzea hobesten dugu, subjektuak berak lehenengoaren erabilera kolokan jartzen duelako.

Horrelakoetan, ariketa pedagogikoa da euskal diasporaren ispiluan begiratzea, hor ere jokaera bertsuak aurkitzen ahal ditugulako: euskal jatorri-identitateari maila ezberdinetan eutsi diotenak (edo ez), Argentinan edo AEBetan jaiotako euskaldunen seme-alabek beraien gurasoen jatorri-identitateari eutsi diotenak (edo ez).

Guztiok euskal herritarrak izanik ere, jatorri-identitate bat baino gehiago dagoela onartzea ezinbestekoa da, hain zuzen ere, gogokoa izan edo ez, hori baita errealitatea. Baina hori onartzea garrantzitsua izanik ere, gakoa aniztasuna kudeatzea da, betiere helburu hauek izanik: jendarteren kohesioa eta elkarbizitza egokia lortzea.

Aniztasunaren kudeaketa edozein estaturentzat erronka bada, are handiagoa da gurea bezalako estaturik gabeko nazioentzat, gutxiagotutako egoera bizi dena, euskal kultura eta euskara kasu.

Kulturaren ikuspuntutik, euskal kultura eta euskara da Euskal Herriak munduko aniztasunari egiten dion ekarpena, ikuspegi ekologikoa erabiliz. Horrexegatik euskal kultura eta, zehazki ere, euskararen zentralitatea aldarrikatzen beharra dago, zentralitatea partekatutako espazio sozialean, hain zuzen ere. Halaber, euskal kulturari, euskarari errespetua aldarrikatzearekin batera, Euskal Herrian egun bizi diren beste kultura eta hizkuntzei errespetua ere zor diegu.

Jatorri- zein kultura-identitateari begira, lan honen printzipioa eta helburua, elkarren ezagutza eta elkarren aitortza dugu: bestelako jatorri eta kultura dutenen ezagutza ahalbidetzea eta bestelako jatorri- eta kultura-identitatea aldarrikatzen duenarekiko errespetua adieraztea ere.

Hori guztia abiapuntua, gida honek aniztasunaren kudeaketarako tresna bat eskaini nahi du.

3. Zer aurkituko duzu hemen?

Euskal Herriko aniztasuna bere osotasunean irudikatzeko, nola ez, argazki orokorra eskaini beharko genuke, arlo sozial zein kulturalean aritzen diren eragile guztien erreferentziarekin. Hori aurretik aitorturik ere, lan honen helburua eta ekarpena, hain zuzen ere, horretan datza: Euskal Herriko argazkia osatu ahal izateko, Aniztasunaren ikuspuntua mahai gainean jartzea.

Izan ere, aniztasunaren kudeaketaren ikuspuntutik, betiere esparru ezberdinetako eragileak aintzat hartu behar dira. Aniztasunaren kudeaketa zeharkako gaia dugu, guztiei eragiten dien gaia: euskal kulturako eta euskalgintzako eragileak, irakaskuntzakoak, eremu sozio-ekonomikokoak... Hots, hau ez da jatorri-aniztasuna eta migrazioaren esparruan zehazki lan egiten duten eragileen kontua bakarrik.

Hain zuzen ere, gida honetan, bestelako jatorri- eta kultura-identitatearen inguruan antolatu diren eragileen erreferentzia biltzeaz gain, beste eragile batzuen ere bildu da: bestelako jatorria edota identitatea duten pertsonen zein kolektiboen egoeraren alde, baita elkarbizitzaren alde lan egiten duten eragileak ere. Arestian esan bezala, aniztasunaren kudeaketaren ikuspuntutik, ezinbestekoa da esparru honetan esku-hartzea duten eragile guztien lana ezagutzea ezinbestekoa baita.

Eragile hauen artean kasuistika oso zabala da: batzuk, berez, bestelako jatorri-identitatearen inguruan bildutako eragileak dira (batzuk bere burua migratzaile moduan definitua, baina beste batzuk ez); badira ere izaera anitza duten elkarteak, kultura-aniztasuna nolabait aldarri; beste batzuk, bestelako jatorria duten herritar zehatz batzuei laguntza emateko sortutako eragileak dira eta, azkenik, bestelako izaera eragileak izanik, aniztasunaren kudeaketaren inguruko programak edo esku-hartze zehatzak dituzte.

Gida honetan, erabilitako erreferentziak antolatzeko kategoria batzuk erabili behar izan ditugu. Kategorizazio guztiek nahitaez nolabaiteko mugak ezartzen dituzte; bizitzan askotan gertatzen zaigun bezala, mugak lausoak dira eta hainbat kasuetan zaila da mugaren alde batean edo bestean kokatzea. Kasu batzuetan ere, beharbada guk ez dugu asmatu elkarte edo talde bat berari legokiokeen kategoria zehatzean kokatzen eta, horrelakoetan, aurretik gure barkamena eta aldaketak egiteko gure prestasuna. Erabili dugun lan bolumena handia izan da eta aurretik aitortu behar da elkarte guztien kasuan zaila izan zaigula beharreko informazio guztia biltzea.

Erabilitako kategorizazio nagusiak

Eragile bakoitzaren inguruan oinarrizko datuak eskaintzen saiatu gara:

- Izena, aurkitutako aipamenetan agertzen zen formulazioarekin.
- Kokapenarekin loturiko datuak: Helbidea, K.P. Herria eta Herrialdea.
- Harremanetarako bestelako datuak: telefonoak eta e-postak (aurkitu ditugun guztiak jaso ditugu), baita webgunea ere.

Datu horietaz gain, kategoria ezberdinetan antolatutako datuak ere eskaini ditugu. Batetik, lan- edo jarduera-esparruaren inguruko datuak. Bestetik, jatorriarekin lotutako datuak.

Jarduera-esparrua

Jarduera-esparru barruan, Esparru Nagusia eta Bigarren Mailako Esparrua bereizi ditugu. Izan ere, hainbat eragileen kasuan, beraien jarduera definitzeko aukera bat baino gehiago agertu zaigu. Kasu batzuetan, gainera, berez ez da erraza izan hierarkia bat ezartzea eta, ahal heinean, elkartearen izenak eta izanak adierazten duenaren arabera, esparru nagusia definitu dugu, Aniztasunaren kudeaketari begira egiten zuten ekarpenaren ikuspuntutik. Esaterako, emakumeen elkarte batek, jatorri zehatza duten sektore bati begirako laguntza programak baditu, Aniztasunaren kudeaketaren ikuspegitik duen laguntza izaera hartu dugu jarduera edo ekarpen nagusi moduan eta bigarren mailan emakumeen elkarte izaera jaso dugu.

Hainbat kasutan, ziur aski, oker ibili gara eragile batzuen jarduera sailkatzerakoan, bildutako informazioa ez delako egokia izan edo erabili ditugun irizpideak ez direla egokiak izan. Aurrera begira hori guztia ere fintzen eta zuzentzen saiatuko gara.

Datuak antolatze aldera, Esparru Nagusian kategoria orokor batzuk definitu ditugu eta horietan kokatu eragile guztiak. Bigarren Mailako Esparruari dagokionez, berriz, horren aipamena edo ebidentzia izan dugun kasuetan soilik bildu dugu.

Esparru Nagusia eremuari dagokionez, aurreko atalean azaldu dugun bezala, kategorizazio orokorrak erabiltzearen aldeko apustua egin dugu (2. Mailako esparru eta Jatorria eremuetan zehaztasun gehiago aurkitzen ahal dira). Kategorizazio orokorrak erabiltzeaz gain, kategori orokor eta malgu batean kokatu ditugu Jatorri-aniztasunaren elkartearen eta

Migratzaileen elkarten eremuetan kokatzen diren elkarteak. Lehen azaldu dugun bezala, errespetuaren ikuspuntutik, egokiagoa iruditu zaigu jatorri-aniztasuna bere zentzurik zabalean hartu eta guk inori ez ezarri agian gogokoa ez duen kategoria bat. Hortaz, hauek dira erabili ditugun kategoriak:

- **Jatorri-aniztasunaren eta Migratzaileen Elkarteak** (Jatorri-Anizta. ta Migrant). Aurretik azaldu bezala, kategori orokor honetan, jatorri-aniztasunaren izaera duten guztiak bildu ditugu. Horien artean, batzuk migratzaile elkarte moduan autodefinitzen dira edo horrela sailkatzen ohi dira. Beste batzuk, jatorri-aniztasunaren aldarria eginez, jatorri-identitate zehatz baten inguruan antolatutako elkarteak dira, baina ez dira autodefinitzen edo ez dira definituak izaten migratzaileen elkarte moduan. Kasu honetan, esan bezala, errespetu jarrera bat abiapuntu, guk hori izendapen hori saihestu dugu. Azkenik, jatorri geografiko batekin baino, jatorri etnokultural edo komunitario batekin identifikatzen diren Ijito Herriaren kasuan dugu. Hori ere jatorri-aniztasunaren kategoria jaso dugu (halaxe delako). Azaldu bezala, inork jatorriaren arabera kategorizazioak egin nahi baditu, gidak ere aukera eskaintzen du elkarteak jatorriaren arabera bilatzeko edo sailkatzeko.

Elkarten osaeran ere kasuistika handia aurkitzen ahal dugu. Batzuk jatorri geografiko zehatz batekin identifikatzen dira¹ (*Asociacion de Inmigrantes Senegaleses en Navarra*). Beste kasu batzuetan, eremu geografiko zabalago edo kontinente baten inguruan oinarritutako kidetasunean² antolatutako elkarteak dira (*Asociación de Mujeres Latinas "Lacasiun"*, *Asociación de Inmigrantes Sub-Saharianos de Navarra*). Azkenik, autodefinizio orokor baten inguruan antolatutako elkarteak dira, migratzaile izaera aldarrikatzen dutenak (*Asociación de Mujeres Inmigrantes "Garaipen"*, *Asociacion de Inmigrantes Bategite*).

- **Aniztasun Kulturala.** Definizio generiko honetan jatorrien edota kulturen arteko —euskal jatorria edota kultura barne— espazio moduan autodefinitzen diren elkarteak kokatu ditugu, multikultural edota interkultural moduan definituak. Hala ere, horietako batzuen osaeran, jatorri zehatz edo orokor bat —Txina izan edo Afrika izan— nagusitzen da eta horren aipamena egin dugu jatorriaren atalean.
- **Laguntza.** Kategoria honetan jatorri zehatz batzuei nola edo halako laguntza edo asistentzia eskaintzen duten eragileak jaso ditugu, berez, Migratzaileen Elkarteak izan gabe. Maila ezberdinetako laguntza izan daiteke: hasierako harrerari begira, eskubideak babesteko eta abar.
- **Erlijioa.** Honetan, hain zuzen ere, bere definizio nagusia erlijioaren inguruan egiten dituzten elkarteak edo taldeak kokatu ditugu. Erlijio praktika gehienek izaera irekia dute eta jatorri ezberdinetako pertsonak hartzen dute parte³. Alabaina, honetan kokatu ditugun elkarte edo taldeak nolabait jatorri- edo kultura-identitate zehatz batzuekin loturik agertzen zaigu, erlijio adierazpen horiek beste tokietan jatorria

¹ Kasu batzuetan elkarten izen eta autodefinizioan argi dago bere izaera, jatorri zehatzen batekin loturiko definizio geografiko bat egiten delako. Beste kasu batzuetan, baina zailtasunak izan ditugu elkarte batzuen izaera identifikatzeko (*Asociación Nuevo Ciudadano*).

² Hor, esaterako, ezin aipatu gabe utzi, "arabiar" bezalako autodefinizioek sortzen dituzten zailtasunak, terminoaren jatorrizko esanahia (jatorri etnokultural batekin loturik) ez datorrelako bat gaurko egun batzuetan ikusten den erabilerekin (erlijioarekin loturik hainbatetan).

³ Ezaguna da, esaterako, euskal jatorria duten pertsonen parte-hartzea Euskal Herrian dauden komunitate musulmanetan. Horrek nahitaez, kategorizazioa egiteko orduan, nolabaiteko zalantzak sortu dizkigu, batzuk Aniztasunaren esparruan kokatzeko aukera bailegoke. Alabaina, talde edo komunitatearen autodefinizioa —musulman edo islamiar moduan— aintzat harturik, erlijioa esparru nagusi gisan hartu dugu.

izateaz gain, horietan parte-hartzen dituzten lagun gehienek berez jatorri-identitate zehatz batekin edo batzuekin identifikatzen direlako. Esaterako, hainbat eliz banjelikoak Amerikako jatorria Ijito Herriko¹ jatorria duten pertsonen bilguneak dira. Beste kasuetan, hainbat herrietan Komunitate musulman edo islamikoak, bestelako elkarerik ezean, jatorri zehatzen batzuk dituzten pertsonen bilguneak dira. Are gehiago, askotan izendapena orokorra –musulmanak– izan arren, herrialde bakar bateko jatorria dutenen bilgunea da (Marokoko jatorria dutenena). Aniztasunaren kudeaketaren ikuspuntutik hori guztia aintzat hartzekoa delarik, horrelako ezaugarriak dituzten elkarte, talde edo komunitateen erreferentzia jasotzen saiatu gara². Horren haritik, hainbat kasutan, jatorriaren kategorian, komunitate horietan zein den talde nagusia aipatu dugu.

- **Besterik.** Aurreko kategoria orokorretan sartzen ez ziren eragileak, eremu zabal honetan kokatu dugu. Horien esparru nagusia bestelakoa izanik ere (hori, ahal heinean, Bigarren Mailako Esparruan jasotzen saiatu gara), aniztasunaren trataera edo kudeaketarekin loturiko programak dituzten eragileak jasotzen saiatu gara.

Bigarren Mailako esparrua eremuari dagokionez, hemen ez ditugu erabilitako kategori guztiak azalduko, kasu gehienetan argia baita zein den kategoria erabiltzearen logika. Aipamen bakarra egin nahi dugu, Kooperazio kategoriaren inguruan. Hemen ez ditugu jaso berez nazioarteko kooperazioan aritzen diren eragileak. Hemen jasotakoak, hain zuzen ere, nazioarteko kooperazioa helburua duten eragileak izanik ere, Euskal Herriko aniztasunarekin loturiko programak ere garatzen dituzte eta soilik horiek jaso ditugu, norberaren jarduera eremua mugatzearen aldera.

- **Jatorria.** Azaldu bezala, ahal dugun heinean, jatorriaren inguruko datuak biltzen saiatu gara, interesgarria izan daitekeelako ezagutzea zenbat elkarte edo eragile loturik egon daitezkeen jatorri zehatz batekin, zenbat lurralde geografiko zehatz batekin eta abar.

Honetan bi esparru bereizi ditugu: *Lurralde-jatorria*, eremu orokor baten arabera eta *Herri/Nazio-jatorria*, eremu zehatzago baten arabera.

Batetik, *Lurralde-jatorria* eremu batzuekin lotu dugu, oso modu subjektiboan egin dugun sailkapen batean: *Afrika, Amerika, Asia, EB, Ekialdea, Europa-Ekialdea* eta azkenik, *Espaniako Estatua (Espaniako Est.)* eta *Frantziako Estatua (Frantziako Est.)*, hurrenez hurren, Hego eta Ipar Euskal Herrira begira. Esan bezala, sailkapenak ez du irizpide normalizatu bat, baina Euskal Herriaren ikuspuntutik ikuspegi interesgarria eskaintzen duela iruditu zaigu.

Bestetik, *Herri/Nazio-jatorriaren* eremuan, malgutasunez jokatu dugu. Batetik, lehen azaldu dugun bezala ez dugu soilik aintzat hartu irizpide geografikoa. Horrela, Ijito edo Rrom Herria ere hemen jaso dugu. Horretaz gain, kasu gehienetan jatorrizko estatu edo estatu-nazioari egin diogu erreferentzia, baina bestetan estaturik gabeko nazio edo herriak ere erabili ditugu. Jatorrizko estatuan gutxiengoak diren herriei zor diegun errespetu eta aitortza oinarri, gutxienez elkarteen aldetik horien aldarrikapena egiten den heinean. Horrela, Euskal Herrian bizi diren hainbat gutxiengo horietako batzuen aipamena jaso dugu: Amazight,

¹ Azken hauek, Filadelfiako elizak direlakoak.

² Hortaz, ez ditugu jaso bestelako erlijio talde edo komunitate guztiak, nolabait esateagatik, “exogenoak” izateagatik. Esan bezala, elkarte edo komunitate horietako bakoitzaren inguruko informazioa biltzen saiatu gara, eta hemen jasotakoak, esan bezala, berez jatorri zehatz batzuekin loturik agertu dira.

Batoufam eta Ijbo herriak, esaterako. Azkenik, praktikotasunaren ikuspuntutik, logika malgua erabili dugu Hego Euskal Herrian dauden Espainiako estatuaren jatorria duten elkarteen kasuan, interesgarria iruditu zaigulako horien jatorria azaltzea, komunitate horien errealitatea islatu ahal izateko.

Sarrera hau bukatzeko, barkamenak eskatu behar, hainbat eragileen kasuan datuak erabat osatu gabe agertzen direlako, daturen bat gaizki egon daitekeelako edo erabili diren sailkapen edo kategorizazioak ez direlako egokiak izan. Ez dugu gure burua zuritu nahi, baina dokumentazio lan hauek erabat bukatzea ia ezinezkoa da, beti agertzen baitira datu berriak, zerbait aldatzeko...

Lana bukaezina bihurtu zaigu eta une batean itxi beharra zegoen, euskarri honetan agertzen den dokumentua argitaratzeko nolabait. Lehen esan bezala, hona hemen gure konpromisoa akatsak zuzentzeko. Urtean zehar ikusten diren hutsuneak on-lineko aplikazioan zuzenduko ditugu. Eta inprimatutako formatua interesekoa dutenentzat, akatsak eta hutsuneak zuzendurik eta datu berriekin, datorren urtean berriro argitaratuko dugu dokumentu hau.

Bukatzeko, gure deialdia honetan parte hartzeko, zure ekarpenak egiteko.

Horretarako hona kontakturako helbide hau: aniztasuna@gite-ipes.org